

Pensjonistforbundet og SAKOs innspill til Kommunal- og forvaltningskomiteen om statsbudsjettet 2027

KDD, kap. 581 og 2412: Bolig- og bomiljøtiltak og Husbanken

KDD, kap. 571 og 572: Rammetilskudd til kommuner og fylkeskommuner

Bo trygt hjemme krever sterkere virkemidler

KDD, kap. 581 og 2412 – HOD, kap. 760, post 72

Det blir flere eldre, både i antall og som andel av befolkningen. Det krever en sterkere og mer samordnet innsats innen boligpolitikk, forebygging og helse- og omsorgstjenester. Skal målene i Bo trygt hjemme-reformen nås, må eldre ha en egnet bolig, økonomi til å bo der og tilgang til nødvendige tjenester. De som trenger heldøgns omsorg, må være sikret et godt tilbud.

Vi mener budsjettforslaget ikke gir en tilstrekkelig og samordnet satsing. Regjeringen varsler en gjennomgang av boligvirkemidlene, men legger ikke fram en samlet, styrket virkemiddelpakke for eldreboligprogrammet. Husbanken må få et tydeligere oppdrag og sterkere virkemidler. Lån, tilskudd og kommunal boligrådgivning må virke sammen, slik at også eldre med begrenset økonomi kan få en egnet bolig.

Merknad 1

Stortinget ber regjeringen legge fram en flerårig nasjonal plan for Bo trygt hjemme-reformen, med konkrete mål, tiltak og finansiering. Husbanken må få et tydelig oppdrag og sterkere virkemidler, blant annet gjennom gjeninnføring av heistilskuddet og tilskuddet til kommunale utleieboliger, økt tilskudd til aldersvennlig oppgradering og bedre tilpasning av startlånet til eldres behov.

Eget tilskudd til trygghetsboliger

Det trengs et boligtilbud mellom ordinære boliger og heldøgns omsorg. Trygghetsboliger med god tilgjengelighet, fellesarealer og vertskap kan gi eldre større trygghet og sosialt fellesskap og bidra til å utsette behovet for mer omfattende omsorgstjenester.

Regjeringen varslet i 2023 at den ville vurdere et særskilt tilskudd til trygghetsboliger. En slik ordning er fortsatt ikke etablert.

Merknad 2

Stortinget ber regjeringen etablere et eget tilskudd til trygghetsboliger, med en egen økonomisk ramme i tillegg til investeringsstilskuddet til heldøgns omsorgsplasser.

Bostøtten må løftes

KDD, kap. 581, post 70

Bostøtten må gjøre det mulig også for eldre med lave pensjoner å bo trygt hjemme. Antallet enslige alderspensjonister med bostøtte er mer enn halvert, fra 29 000 i desember 2010 til 13 300 i desember 2024. Ifølge Husbanken skyldes nedgangen både færre enslige minstepensjonister og at satsene i bostøtteordningen ikke har fulgt inntektsutviklingen. I samme periode falt bostøttens dekning av boutgiftene for enslige alderspensjonister fra 34 til 22 prosent. Fire av fem bostøttemottakere over 67 år er kvinner. Svekkelsen rammer særlig enslige eldre kvinner med lave inntekter. Husbankens analyser viser også at bostøttemottakere med alderspensjon og uføretrygd i økende grad må supplere med økonomisk sosialhjelp.

Regjeringen foreslår å fryse boutgiftstakene nominelt i 2027 og forventer færre bostøttemottakere. Når grensene ikke følger utviklingen i inntekter og boutgifter, kan husholdninger miste støtte selv om behovet består. Vi viser til Bostøttealliansens høringsinnspill.

Merknad 3

Vi ber Stortinget styrke bostøtten ved å heve boutgiftstakene og inntektsgrensene og sikre årlig regulering i tråd med utviklingen i boutgifter og inntekter. Det må innføres en varig regel som sikrer at økninger i minstepensjonen ikke fører til redusert bostøtte. Det må også settes av midler til rask oppfølging av Bostøtteutvalgets anbefalinger i 2027.

Bygg og drift av flere heldøgns omsorgsplasser

HOD, kap. 760, post 63 – sammenheng med kommuneøkonomien

Fra inngangen av 2021 til inngangen av 2026 steg antallet innbyggere 80 år og eldre med 21 prosent, mens antallet tilgjengelige institusjonsplasser økte med litt over 1 prosent. Fram mot 2036 ventes det ytterligere 133 000 personer over 80 år, en økning på 47 prosent.

Regjeringen foreslår en tilsagnsramme på 4 064 mill. kroner i 2027, med rom for om lag 1 750 nye eller rehabiliterte heldøgns omsorgsplasser. Bare 30 prosent av rammen foreslås forbeholdt netto kapasitetsvekst. Tilskuddssatsen for heldøgns omsorgsboliger økes fra 45 til 55 prosent, men det nye felles kostnadstaket reduserer maksimalt tilskudd til sykehjemsplasser i dagens pressområde-kommuner med 377 000 kroner per plass.

Rammene ble ikke fullt utnyttet i 2024 og 2025. Husbanken peker på at stram kommuneøkonomi og høye bygge- og rentekostnader gjør det vanskeligere å gjennomføre prosjekter. Kommunene må ha økonomi til både sin del av investeringene og varige utgifter til bemanning og drift.

Merknad 4

Stortinget må sikre en langsiktig opptrapping av antallet netto nye heldøgns omsorgsplasser, med mål om minst 1 500 nye plasser årlig. Investeringsstilskuddet må styrkes og innrettes slik at kommunene kan gjennomføre nødvendige prosjekter. Det bør vurderes å innføre et øremerket

driftstilskudd til heldøgns omsorgsplasser, ettersom kostnadene til bemanning og drift hindrer mange kommuner i å øke kapasiteten.

Styrk kommuneøkonomien

KDD, kap. 571 og 572

Regjeringen foreslår en realvekst i kommunesektorens frie inntekter på 3,2 mrd. kroner i 2027. Når beregnede merutgifter på 2,7 mrd. kroner som følge av befolkningsutviklingen er trukket fra, gjenstår bare 500 mill. kroner i økt handlingsrom, hvorav 400 mill. kroner til kommunene.

Vi mener økningen er utilstrekkelig. De beregnede demografikostnadene tar utgangspunkt i en videreføring av dagens tjenestenivå. Det er ikke nok til å rette opp eksisterende mangler eller sikre nødvendig satsing på kapasitet, kompetanse, og forebygging når antallet eldre øker.

Riksrevisjonen har kritisert at helse- og omsorgstjenestene ikke er dimensjonert etter behovene. Skal målene i Bo trygt hjemme-reformen nås, må kommunene kunne tilby nødvendige helse- og omsorgstjenester, rehabilitering, forebyggende tiltak og sosiale møteplasser. Mangelfulle kommunale tjenester kan også øke belastningen på pårørende og gå ut over deres helse, økonomi og mulighet til å stå i arbeid.

Merknad 5

Stortinget må øke kommunesektorens frie inntekter vesentlig utover regjeringens forslag. Kommunene må ha økonomi til forebygging, hjemmebaserte tjenester og bemanning og drift av heldøgns omsorgsplasser.

Vennlig hilsen
Pensjonistforbundet

Erna Ansnes
forbundsleder

Merete J. Orholm
leder fag og politikk